

Ethische en rechtsfilosofische stromingen (B001312)

Cursusomvang *(nominale waarden; effectieve waarden kunnen verschillen per opleiding)*

Studiepunten 5.0

Studietijd 150 u

Aanbodsessies en werkvormen in academiejaar 2025-2026

A (semester 1)	Nederlands	Gent	hoorcollege
B (semester 2)	Nederlands	Gent	hoorcollege

Lesgevers in academiejaar 2025-2026

Verplaetse, Jan	RE21	Verantwoordelijk lesgever
-----------------	------	---------------------------

Aangeboden in onderstaande opleidingen in 2025-2026

	stptn	aanbodssessie
Bachelor of Laws in de rechten	5	B
Bachelor of Science in de politieke wetenschappen	5	B
Keuzepakket Rechten	5	B

Onderwijstalen

Nederlands

Trefwoorden

Filosofie, ethiek, klassieke rechtvaardigingstoets, morele beginselen, rechtsfilosofische vraagstukken, consequentialisme, deontologisme, egalitarisme, liberalisme, straffen, autoriteit

Situering

De student maakt kennis met de belangrijkste normatieve principes (waardigheid, gelijkheid, vrijheid, rechtvaardigheid) die aan de basis liggen van hedendaagse politieke, ethische en (rechts)filosofische disputen. Bijzondere aandacht gaat uit naar hun (historische) oorsprong, hun antropologische fundering en hun specifieke invulling door diverse normatieve theorieën (egalitarisme, liberalisme, libertarisme). Die kennismaking beoogt het uitbouwen van een eigen mening aan de hand van een argumentatie die zowel vormelijk (inzake methode) als inhoudelijk (inzake kennis van omarmde beginselen) voldoende grondig is.

Inhoud

Na enkele inleidende lessen over filosofie, ethiek, moraal en de belangrijkste normatieve theorieën (consequentialisme en deontologisme) maakt de student kennis met een methode om zelf een mening te vormen en een grondige argumentatie op te bouwen over eigentijdse politieke en ethische disputen (klassieke rechtvaardigingstoets). Aan de basis van deze methode liggen normatieve beginselen (waardigheid, gelijkheid, vrijheid, rechtvaardigheid) die toegelicht worden in de daaropvolgende lessen. De laatste lessen zijn gewijd aan enkele rechtsfilosofische disputen zoals het recht om te straffen en het recht op politiek protest. De allerlaatste les is een oefening.

Begincompetenties

Kennis van de Nederlandse taal, algemene kennis van de Europese cultuur (geschiedenis), minimaal inzicht in het politieke, economische en juridische actualiteit.

Eindcompetenties

1 Kennis hebben van de inhoud en betekenis van de klassieke >

rechtvaardigingstoets en van de belangrijkste normatieve beginselen, hun historische oorsprong, antropologische fundering en diverse (rechts)filosofische invullingen.

- 2 Kennen van de belangrijkste (rechts)filosofische theorieën (consequentialisme, deontologisme, egalitarisme, liberalisme, libertarisme).
- 3 De verschillende posities kennen m.b.t. enkele rechtsfilosofische controverses
- 4 Rond een actuele maatschappelijke controversen een eigen standpunt innemen.
- 5 Eigen standpunten aan de hand van de klassieke rechtvaardigingstoets en gebruikmakend van normatieve beginselen grondig argumenteren
- 6 Aan de hand van voor- en tegenargumenten die in de lessen aan bod kwamen, de eigen verhouding m.b.t. de belangrijkste (rechts)filosofische theorieën verduidelijken.
- 7 Aan de hand van voor- en tegenargumenten die in de lessen aan bod kwamen, de eigen positie m.b.t. enkele rechtsfilosofische controverses expliciteren.
- 8 Bewust zijn van de noodzaak van een rationele argumentatie van het eigen ethische, politieke, (rechts)filosofische standpunt.
- 9 Beseffen dat een emotionele of intuïtieve motivering tekortschiet in een moderne democratie die om een rationele rechtvaardiging van het eigen standpunt vraagt.
- 10 De noodzaak zien van een rationele argumentatie die een diversiteit aan goed onderbouwde ethische, politieke, (rechts)filosofische posities niet uitsluit.
- 11 Bewust zijn dat normatieve beginselen heel verschillende invullingen kunnen krijgen, dit naargelang de (rechts)filosofische theorie die men aanhangt en het mens- en wereldbeeld dat men voorstaat.
- 12 Met behoud van een eigen standpunt en het verlangen naar diepere en meer decisieve argumenten, respect hebben voor de diversiteit aan goed onderbouwde ethische, politieke, (rechts)filosofische posities.

Creditcontractvoorwaarde

De toegang tot dit opleidingsonderdeel via creditcontract is open: de student houdt zelf rekening met voorkennis uitgedrukt in begincompetenties

Examencontractvoorwaarde

De toegang tot dit opleidingsonderdeel via examencontract is open

Didactische werkvormen

Hoorcollege

Toelichtingen bij de didactische werkvormen

Laatste les is een integrale oefenles om de techniek van de klassieke rechtvaardigingstoets nogmaals met alle geziene beginselen in te oefenen.

Studiemateriaal

Geen

Referenties

Pauline C. Westerman, Recht als raadsel. Een inleiding in de rechtsfilosofie (Zutphen: Paris, 2012)
Thomas Mertens, Mens en mensenrechten. Basisboek rechtsfilosofie (Amsterdam: Boom, 2012)
Jan Verplaetse, Het morele instinct. Over de natuurlijke oorsprong van onze moraal (Amsterdam: Nieuwezijds, 2008)

Vakinhoudelijke studiebegeleiding

Tijdens spreekuur bij docent of assistenten (Jonathan Vandenbogaerde, Ruben Korsten) of per mail aan:
Jan.Verplaetse@UGent.be,
jfvdenbo.Vandenbogaerde@ugent.be,
Ruben.korsten@ugent.be

Evaluatiemomenten

periodegebonden evaluatie

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de eerste examenperiode

Schriftelijke evaluatie met open vragen

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de tweede examenperiode

Evaluatievormen bij niet-periodegebonden evaluatie

Tweede examenkans in geval van niet-periodegebonden evaluatie

Examen in de tweede examenperiode is mogelijk

Toelichtingen bij de evaluatievormen

Het schriftelijke examen bestaat enerzijds uit 30 meerkeuzevragen (zonder giscorrectie maar met een cesuur) die naar de kennis van de leerstof peilen en anderzijds uit één grote integratieve open vraag die onderzoekt in welke mate de student over de vaardigheden en attitudes beschikt om rond een actueel maatschappelijk thema een eigen standpunt en argumentatie uit te werken, en dit op basis van de klassieke rechtvaardigingstoets. Bijzondere aandacht gaat uit naar de diepgang, de logische consistentie, de originaliteit en de maturiteit van het betoog. Beide onderdelen staan op de helft van de punten en zijn even zwaar.

Eindscoreberekening

Er wordt gewerkt met een cesuur voor meerkeuzevragen. De maximale score voor dit onderdeel is 30. De open vraag staat op 10 punten. Ondanks het verschil in punten, staan beide delen op de helft van de eindscore.

Faciliteiten voor werkstudenten

De werkstudenten kunnen kiezen voor een aangepast werkstuk (voor opdracht zie Minerva)